

Међународна сарадња у 2016. години

ПРОЈЕКТИ ПОДРШКЕ КОМИСИЈИ

Током 2016. године окончан је Програм свеобухватне обуке и подршке запосленима у Комисији. У сарадњи са Центром за либерално–демократске студије (ЦЛДС) и Европском банком за обнову и развој (EBRD), Комисија је наставила на имплементацији пројеката који се у основним елементима ослањао на следеће области:

1) набавка економетријског софтвера и обука запослених у коришћењу тог програма

2) усавршавање знања за примену форензичког софтвера и извођење ненајављених увиђаја

3) дефинисање и примена стратегије односа Комисије с јавношћу

4) семинари на тему економске регулације и грана које су регулисане. Пројекат је окончан Међународном конференцијом на тему „Изградња институционалних капацитета националних тела за заштиту конкуренције Југоисточне Европе“. Очекује се да током 2017. године буде објављен зборник радова са ове конференције.

Твининг пројекат, као један од видова ИПА подршке Европске уније земљама кандидатима за приступање ЕУ, у фази је одобрења. Комисија је припремила предлог активности чија се реализација очекује крајем 2017. године. Комисија се, када је у питању овај пројекат, фокусира на три кључне области:

даља хармонизација националног законодавства са правним тековинама ЕУ;

ефикасна примена и спровођење усклађеног законодавства у области конкуренције и

повећање свести о праву и политици конкуренције међу свим релевантним актерима.

Пројекат PERFORM спроведен је од стране представништва Helvetas Swiss Intercooperation SRB, у сарадњи са Републичким секретаријатом за јавне политике Републике Србије, у периоду април – октобар 2016. године. Комисија је била један од корисника поменутог Пројекта. Основни циљ пројекта је био спровођење анализе стања конкуренције у сектору постпродајних услуга, која обухвата гаранције, сервисне услуге, промет и коришћење резервних делова за моторна возила и најпродаваније производе беле технике, како би се утврдила структура и односи између главних тржишних субјеката,

њихова тржишна учешћа и релативна снага, а све са циљем откривања евентуалних слабости тржишта, односно постојања услова за испитивање повреде конкуренције. Анализа је резултирала низом закључака и препорука, који су објављени на интернет страници Комисије, а на основу резултата анализе, биће припремљена и уредба о условима за изузеће од забране споразума који се односе на сектор моторних возила, којом ће у српско законодавство бити транспонована Уредба Европске комисије (ЕУ) 461/2010.У оквиру програма Јапанске агенције за међународну сарадњу (Japan International Cooperation Agency-ЈИСА), руководилац Сектора за економске анализе боравио је, у септембру 2016. године, у Јапану, ради усавршавања које је организовано у сарадњи са телом за заштиту конкуренције Јапана (Japan Fair Trade Commission – ЈФТЦ).

План усавршавања обухватио је све сегменте права и политике заштите конкуренције, са становишта упоредне праксе. Циљ овог програма је био унапређење примене права и политике конкуренције, као и коришћење стечених знања за ефикаснију промоцију конкурентског окружења на тржиштима земаља учесница.

ОДНОСИ СА МЕЂУНАРОДНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Иако није чланица Организације за економску сарадњу и развој (ОЕСД), Србија има значајно присуство на радионицама организованим у оквиру Регионалног центра за конкуренцију (RCC), који је основан 2005. године од стране ОЕСД-а и мађарског тела за заштиту конкуренције. Представници Комисије су током претходних година присуствовали поменутиим скуповима и дали допринос кроз писане материјале о

случајевима из праксе Комисије, на основу којих су добијена мишљења и препоруке експерата из других тела за заштиту конкуренције. Током 2016. године, Комисија је била активна на семинарима организованим од стране RCC, као што су „Правила конкуренције и финансијски сектор” и „Основни концепти и процедуре из домена права конкуренције за запослене у телима за заштиту конкуренције”. Учвршћивање сарадње и доказ поверења према Комисији се огледа и у томе да је поред великог броја пријављених земаља, руководство ОЕСД-а поверило организацију једног од семинара у 2016. години српској Комисији. Семинар је одржан у последњој недељи септембра у Београду, више – у одељку 9.4.. Комисија је, такође, активна у пројектима ОЕСД-а чији секретаријат прикупља податке, анализира и пружа стручну помоћ и у том циљу организује семинаре и радионице за земље региона. У току 2016. године, Комисија је наставила израду и слање стручних текстова о домаћој пракси у области права и политике заштите конкуренције, који се објављују у електронском издању RCC-а.

Још један вид сарадње и размене искустава са ОЕСД-а остварен је и кроз активно учешће Србије на 15. заседању ОЕСД конференције „Глобални форум о конкуренцији“, а који је одржан почетком децембра 2016. године у Паризу. За овај скуп, који окупља представнике тела за заштиту конкуренције из целог света, Комисија је дала и свој писани допринос

овом скупу, односно прилоге за сесије „Мере у случајевима повреде конкуренције“ и „Независност тела за заштиту конкуренције – од замисли до праксе“.

Представник Комисије је, том приликом, усмено бранио ставове Комисије пред пленумом конференције као и у издвојеним сесијама, чуо коментаре колега из других тела за заштиту конкуренције и академских институција на наведене ставове и одржао неколико билатералних састанака на маргинама конференције.

Веома блиска сарадња са Конференцијом УН за трговину и развој настављена је и у 2016. години. На позив представника UNCTAD-а, представник Комисије за заштиту конкуренције учествовао је на 15. заседању Међувладине групе експерата из области права и политике конкуренције у Женеви, у трајању од 19.-21. октобра 2016. године. Међувладина група експерата из области права и политике конкуренције је тело, успостављено на основу одређених принципа и правила УН (United Nations Set of Multilaterally Agreed Equitable Principles and Rules for the Control of Restrictive Business Practices, тзв. UN Set), са задатком да прати њихову примену и спровођење. Годишњи скупови овог тела спадају, поред скупова организованих од стране Међународне мреже за конкуренцију (ICN) и OECD-а, међу најзначајније на пољу права и политике заштите конкуренције.

Поред учешћа на 15. заседању Међувладине групе експерата из области права и политике конкуренције у Женеви, током којег је одржан и 7. састанак UNCTAD-ове Партнерске Платформе за истраживање (Research Partnership Platform), Комисија је дала свој писани допринос пројекту под називом "Project on State and Competition Law", који спроводе New York University и University of New South Wales Faculty of Law, управо уз подршку UNCTAD-ове Research Partnership Platform.

Комисија дуго низ година учествује и на Софијском Форуму за конкуренцију који организује ово тело у сарадњи са UNCTAD-ом. Софијски Форум за конкуренцију (Sofia Competition Forum - SCF) оформљен је 2012. године у Софији, као резултат заједничке иницијативе UNCTAD-а и бугарског тела за заштиту конкуренције. Служи првенствено као неформална платформа за техничку помоћ, размену искустава и консултације у домену политике конкуренције и примене права конкуренције, са посебним фокусом на подручје Балкана.

Током 2016. године, представници Комисије су у два наврата учествовали и излагали на радионицама у организацији SCF-а. У јуну 2016. године, представници Комисије присуствовали су осмом састанку Форума, на којем су били присутни и Комесар за конкуренцију ЕУ, г-ђа Маргаретхе Вестагер, представници UNCTAD-а, националних тела

за заштиту конкуренције земаља чланица ЕУ, Русије, Јапана, као и представници тела за заштиту конкуренције из региона.

У другој недељи новембра, представници Комисије учествовали су на деветом окупљању Форума, чије су главне теме биле ценовне злоупотребе доминантног положаја у сектору енергетике и телекомуникација, и презентација извештаја о „Упоредноправном прегледу јурисдикција које учествују у раду Sofia Competition Forum-a у области процедуралне правичности" ("Comparative overview of the SCF competition regimes in the field of Procedural Fairness"). Била је то још једна прилика за остварење драгоцене размене искустава из региона и света, а на

деветом форуму је представљено и друго издање публикације Софијског форума за конкуренцију (SCF Newsletter). У наведеном издању, објављен је експертски чланак Чедомира Радојчића, новоизабраног члана Савета Комисије, као и вести о раду Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије, што додатно доприноси њеном ангажовању на ширењу свести о значају заштите конкуренције и транспарентности рада.

Међународна мрежа за конкуренцију (ICN) је неформална, глобална мрежа тела за заштиту конкуренције, која окупља и представнике невладиног сектора, као што су пословна и академска заједница, адвокатура и сл., са превасходним фокусом на питања примене антимонополског права и политике. Укупан број чланица ове мреже прелази 100, при чему у њеном раду учествују 104 национална тела за заштиту конкуренције.

Октобра 2016. године, Комисија је учествовала у радионици посвећеној унапређењу знања о откривању картела (ICN Cartel Workshop), коју је и ове године, 13-ти пут за редом, организовала Међународна мрежа тела за конкуренцију (International Competition Network). Домаћин радионице одржане у Мадриду било је шпанско тело за заштиту конкуренције – Comision nacional de los mercados y la competencia. Током радионице, која је, осим телима за заштиту конкуренције, била намењена и стручњацима из невладиног сектора, фокус је био на стратегијама за откривање и истраживање картела, упознавању са могућим превентивним деловањем, као и сарадњи између тела за заштиту конкуренције у домену откривања и спречавања појаве картела.

Сарадња између Енергетске заједнице и Комисије успостављена је на основу Декларације из 2012. године, којом је основана Мрежа за конкуренцију Енергетске Заједнице. Та Мрежа је замишљена као платформа за размену искустава тела за заштиту конкуренције потписница Декларације и Секретаријата Енергетске заједнице, као и за развијање добре праксе у примени прописа из области заштите конкуренције на енергетски сектор, са циљем приближавања пракси и праву Европске уније у овом домену.

У току 2016. године није одржан састанак Мреже за конкуренцију Енергетске Заједнице, али је Комисија активно сарађивала са Секретаријатом Енергетске заједнице тако што је надлежном министарству (Министарству рударства и енергетике) достављала мишљења и коментаре на извештаје и дописе Секретаријата, укључујући и мишљење на предлог измена Уговора о оснивању Енергетске заједнице. Осим тога,

представници Комисије су се састали са представницима Секретаријата да размотре актуелна питања од значаја за конкуренцију у сектору енергетике и показали своју спремност да се ангажују на овом пољу, а посебно у светлу ревидираних Правила Енергетске заједнице о решавању спорова и права која по том основу припадају заинтересованим странама. Током 2016. године постигнут је договор и о стажирању запослених у Стручној служби Комисије у Секретаријату Енергетске заједнице у Бечу током 2017. године.

БИЛАТЕРАЛНА САРАДЊА - ПРОТОКОЛИ О САРАДЊИ

Априла 2016. године, др Милоје Обрадовић, председник Комисије и Благој Чурлинов, председник Комисије за заштиту конкуренције Македоније потписали су Меморандум о међусобном разумевању и сарадњи у области заштите конкуренције. Српско и македонско тело за заштиту конкуренције тиме су направили значајан искорак ка европским стандардима на пољу права и политике заштите конкуренције, што чини битан сегмент преговарачког процеса за приступање у пуноправно чланство Европске уније, будући да је посреди стратешки интерес обе државе.

Комисија има потписан Меморандум о разумевању са словеначким телом за заштиту конкуренције - Javnem agencijom Republike Slovenije za varstvo konkurence, од 2013. године. У току 2016. године, ова сарадња додатно је унапређена кроз учествовање представника Комисије на Дану конкуренције Словеније, који је одржан у септембру 2016. године. Главна тема овог скупа били су изазови у примени Директиве о накнади штете ЕУ, која је донета у циљу боље примене правила конкуренције, кроз давање права оштећеним странама да захтевају накнаду штете као последицу кршења правила конкуренције у националном законодавству. Такође, била је то и прилика за размену искустава на пољу спровођења политике заштите конкуренције и законодавног оквира, као и унапређење даље сарадње. Председник словеначког тела за заштиту конкуренције посетио је током септембра 2016. године Комисију за заштиту конкуренције

где је са председником и члановима Савета разменио ставове о актуелним дешавањима на пољу политике заштите конкуренције у региону.

Меморандум о сарадњи између румунског Савета за заштиту конкуренције и Комисије датира из 2012. године. Током 2016. године, ова сарадња актуелизована је посетом председника румунског тела за заштиту конкуренције, г-дина Богдана Маријус Чиритоју (Bogdan Marius Chiritoiu), Комисији, поводом обележавања десет година њеног рада. Овај догађај био је и припрема за билатерални сусрет представника два тела, који је одржан у Румунији, у форми округлог стола на којем су разматране бројне теме од заједничког интереса, а посебно третман подносилаца иницијатива и „узбуњивача”, случајеви намештених јавних понуда (bid rigging), картели у области сектора нафте и нафтних деривата и секторске анализе.

Комисију је, јуна 2016. године, посетио потпредседник Комисије за заштиту конкуренције Грчке. Теме разговора биле су размена искустава на пољу законодавног оквира и спровођења политике заштите конкуренције, али и унапређење даље сарадње ове две институције уз договор о даљим корацима у тој сарадњи.

Представници Комисије боравили су јуна 2016. године у Риму, у тродневној студијској посети италијанском телу за заштиту конкуренције (Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato), организованој у оквиру програма подршке коју пружа „ТАИЕХ“ – Биро за техничку помоћ и размену информација Генералног директората за проширење Европске комисије. Циљ студијске посете био је упознавање са регулаторним оквиром права конкуренције Републике Италије, унапређење знања и вештина из најважнијих области права конкуренције, као и упознавање са најбољом праксом и карактеристичним случајевима италијанског тела за заштиту конкуренције.

Традиционално добра сарадња Комисије и аустријске Савезне управе за заштиту конкуренције, која је формално успостављена Меморандумом о сарадњи из 2010. године, настављена је и у 2016. години. На позив генералног директора аустријског тела за заштиту конкуренције, др Теодора Танера, организован је билатерални сусрет у Бечу, током којег су размотрени планови за наставак сарадње између две институције, регионалне иницијативе на плану ширења знања и уједначавању праксе по питању права и политике конкуренције у Европској унији, као и актуелне теме којима се тренутно баве аустријско и српско тело за заштиту конкуренције. У сврху унапређења односа, договорено је да у наредном периоду, запосленима у Комисији, колеге из Аустрије одрже тренинг и симулацију ненајављеног увиђаја, што ће омогућити стицање нових вештина у коришћењу овог веома важног алата за прикупљање података и информација који користе сва развијена тела за заштиту конкуренције.

Комисија је у току 2016. године интензивирала сарадњу са Амбасадом Велике Британије. На билатералним састанцима, констатовано је да преношење добре праксе и богатог искуства британских стручњака, посебно из британског тела које има овлашћења на пољу конкуренције (Competition and Markets Authority), може представљати драгоцену подршку Комисији у будућем раду. Разговарано је и о другим видовима подршке, кроз размену инструмената за заступање политике конкуренције и побољшања како регулативе, тако и општег економског окружења у Републици Србији, имајући у виду да су циљеви заштите конкуренције управо економски напредак и добробит друштва.

Сарадњу са Јапаном, Комисија реализује кроз сарадњу са различитим институцијама- пре свега, са Амбасадом Јапана у Србији и са Јапанском Агенцијом за међународну сарадњу (ЈИСА). У току 2016. године, ова сарадња је обележена и посетом Комисији делегације Амбасаде, предвођеном првим секретаром Амбасаде, г-дином Каном Јошифумијем (Kanno Yoshifumi). Поред наведеног, у организацији Јапанске Агенције за међународну сарадњу, представнику Комисије омогућено је учешће на тронедељном стручном усавршавању у Јапану у септембру 2016. године и то у сарадњи са телом за заштиту конкуренције Јапана (Japan Fair Trade Commission – JFTC).

Комисија је започела разговоре о могућностима сарадње и са САД. Представници Комисије имали су прилику да пожелеле добродошлицу новом економском тиму Амбасаде, који предводи шеф Економског сектора Амбасаде, Каролајна Хајдиа (Carolina Hidea), као и да исти упознају са актуелним питањима политике заштите конкуренције и активностима Комисије у оквиру процеса приступања ЕУ. Такође, размотрена је могућност даљег јачања стручне и едукативне подршке Комисији кроз пројекте у области политике конкуренције, организацију семинара, гостујућих предавања, конференција, заједничких студијских програма о политици конкуренције и слично.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ, СЕМИНАРИ И РАДИОНИЦЕ

Поводом Дана конкуренције и обележавања десет година рада, Комисија је 12. априла 2016. године организовала међународну конференцију посвећену политици заштите конкуренције. На стручном делу конференције, пред око 120 гостију, излагања су имали Теодор Танер, председник аустријског тела за заштиту конкуренције, Вилијам Ковачић, професор Универзитета Џорџ Вашингтон, Хасан Какаја, бивши директор сектора за политику

конкуренције и заштиту потрошача Конференције УН за трговину и развој, Богдан Мариус Чиритоју, председник Савета за конкуренцију Румуније, Јана Микхаилова, председница Борда директора Савета страних инвеститора у Србији, Младен Церовац, председник Агенције за заштиту тржишног натјечања (АЗТН) и Андреј Кашеваров, заменик председника Федералне антимонополске службе (ФАС) Руске Федерације. Конференцији су присуствовали званичници регулаторних тела у Србији, представници

Скупштине и Владе Србије, Делегације ЕУ у Србији, амбасада, научних установа, привредних комора, адвокатских канцеларија и послових удружења.

Почетком јуна 2016. године Комисија је била домаћин још једног међународног скупа. У сарадњи са Европском банком за обнову и развој и уз техничку подршку Центра за либерално-демократске студије, организована је међународна конференција „Институционална изградња националних тела за заштиту конкуренције у Југоисточној Европи“. Конференцију су отворили председник Комисије др Милоје Обрадовић, директор ЕБРД за Србију Даниел Берг и

Тања Мишчевић, шеф Преговарачког тима са ЕУ. На тродневном скупу било је преко 150 учесника из националних тела за заштиту конкуренције Југоисточне Европе, представника међународне и домаће стручне јавности, привреде и адвокатуре. Панелисти су били др Расел Питман из Министарства правде САД, Лоренцо Кјари из Европске банке за обнову и развој, Грегор Лангус из Европске комисије, као и чланови Савета и запослени у Комисији.

У септембру 2016. године, Комисија је била домаћин традиционалног, престижног семинара Регионалног центра ОЕЦД-а за конкуренцију. Тема овог скупа, на иницијативу Комисије, била је како унапредити културу конкуренције, јавно заступање политике конкуренције и процена ефикасности политике конкуренције у региону Југоисточне Европе. На семинару је присуствовало преко 30 учесника из 21 тела за заштиту конкуренције земаља региона, Европске уније и Евроазијског подручја, а главни панелисти су били: Сабина Зигелски (Sabine Zigelski) експерт ОЕЦД-а за заштиту конкуренције, Шарунас Кесараускас (Šarunas Keserauskas) председавајући Савета за заштиту конкуренције Литваније и Кај Вајднер (Kay Weidner). Као експерти на овом скупу били су заступљени и запослени у Комисији.

Првог и другог дана семинара представљени су методи које тела за конкуренцију примењују како би унапредили културу конкуренције, анализиран је хипотетички случај представљања медијима мера заштите конкуренције, које су изречене учесницима картела, као и ефекти кампања посвећених унапређењу знања шире јавности о питањима политике заштите конкуренције које спроводе институције за заштиту конкуренције земаља учесница семинара. Трећи дан конференције био је посвећен инструментима за праћење тржишта (секторске анализе, студије, хипотетички случајеви, извештаји, истраживања и сл.) са циљем откривања евентуалних слабости тржишта, односно постојања услова за повреду конкуренције. Своја искуства изложили су представници Литваније, Немачке, Украјине, Румуније и Србије.

Семинар у организацији Регионалног центра за конкуренцију – ОЕЦД-а и мађарског тела за заштиту конкуренције, одржан у Будимпешти у мају 2016. године на тему „Размена информација“ била је прилика за додатно усавршавање запослених у Комисији.

Комисија за заштиту конкуренције узела је учешћа на 14. годишњој конференцији Удружења економиста из области политике конкуренције (Association of Competition Economics – ACE), одржаној у Амстердаму октобра 2016. године, током које је разматран немали број случајева из праксе европских органа за заштиту конкуренције. Боравак у Холандији искоришћен је и ради учешћа на конференцији коју је организовало холандско тело за потрошаче и

тржишта (Netherlands Authority for Consumers and Markets – ACM), а у част десетогодишњице рада Сектора за економске анализе.

На позив Федералне антимонополске службе Руске Федерације, Комисија је присуствовала „Руској недељи конкуренције” у Москви. Мото ове манифестације, али и тема пленарне седнице била је „Нова стварност. Нови изазови. Нова политика конкуренције.“ На маргинама тродневне конференције, делегација Комисије имала је и веома користан билатерални састанак са потпредседником Федералне антимонополске службе Руске Федерације, Анатолијем Голомолзином, о унапређењу односа и сарадњи српског и руског тела за заштиту конкуренције. Иначе, Комисија и Федерална антимонополска служба Руске Федерације потписале су Споразум о сарадњи у области политике конкуренције децембра 2012. године, након чега је уследио низ обука, семинара и студијских посета које су интензивирале сарадњу ова два тела и учиниле је садржајнијом.

Комисија је учествовала новембра 2016. године на ТАИЕХ регионалној Радионици организованој у Подгорици у оквиру пројекта Европске комисије за јачање институционалних капацитета држава Западног Балкана, при чему је суорганизатор Радионице била Агенција за заштиту конкуренције Црне Горе (АЗЗК). Радионица је била посвећена унапређењу и интензивирању сарадње тела за заштиту конкуренције у региону Западног Балкана, те су јој присуствовали представници тела за заштиту конкуренције Републике Србије, Босне и Херцеговине, Републике Македоније и Црне Горе, као и експерти из бројних земаља који су са учесницима поделили своја искуства.

Децембра 2016. године, на позив Агенције за борбу против корупције, Комисија је узела учешћа на конференцији „Сарадња Агенције за борбу против корупције са државним институцијама у борби против корупције“, а поводом обележавања Међународног дана борбе против корупције. Управо је одржани скуп био прилика за представљање активности које Комисија свакодневно предузима, руковођена својим законским овлашћењима.